

Nr 42.

Av herr **Karlsson** i Grängesberg, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 20, med förslag till lag om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag m. m.

Genom proposition nr 20 har Kungl. Maj:t för årets riksdag framlagt förslag till lag om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag. Förslaget innebär, att den som åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension eller invalidunderstöd eller barnbidrag, skall under år 1941 erhålla dyrtidstillägg därå med belopp, motsvarande en sjättedel av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för året. Dyrtidstillägg skall dock icke utgå å pension, understöd eller bidrag, som icke uppgår till 12 kronor om året.

Med hänsyn till den starka stegring av levnadskostnaderna, som krisläget medfört, är en pensionsförbättring av behovet synnerligen påkallad. Initiativet till den nu föreslagna åtgärden hälsas därför med allmän tillfredsställelse. Den i propositionen föreslagna graderingen av dyrtidstilläggen måste dock betecknas såsom mindre tillfredsställande och för skipande av större rättvisa mellan de olika ortsgruppernas pensionstagare bör om möjligt en ändring i detta avseende vidtagas.

Om man beträffande folkpensionen räknar med de fast fixerade beloppen — den fasta grundpensionen och tilläggspensionen — så utgör dessa sammanlagt inom vardera av de olika ortsgrupperna högst: för ortsgrupp I 320 kronor; för ortsgrupp II 420 kronor och för ortsgrupp III 520 kronor för år. En sjättedel av dessa belopp utgör för ortsgrupp I kr. 53:33, för ortsgrupp II kr. 70:— och för ortsgrupp III kr. 86:66. Pensionstagarna inom ortsgrupp III skulle sålunda, enligt det föreliggande förslaget, få en kompensation liggande omkring 62 procent högre än den som pensionstagarna inom ortsgrupp I skulle erhålla. En sådan ojämnhet i fråga om kompensationen till de fattiga folkpensionärerna är icke befogad och ej heller rättvis.

Den på grund av krisläget inträdda prisstegringen å förnödenheter, med vilka man i detta sammanhang har att räkna, torde i stort sett vara likartad inom samtliga orter i landet. Då det gäller dyrtidskompensation, är därför likställighet mellan olika ortsgrupper önskvärd. Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund har också, i sitt med anledning av det föreliggande förslaget avgivna yttrande, berört den saken. Med anledning av att dyrtidstilläggen föreslagits att utgå med olika belopp inom olika ortsgrupper, har styrelsen anfört följande:

»Det torde emellertid kunna ifrågasättas, om en sådan anordning skulle komma att leda till ett rättvist resultat. Såvitt styrelsen kan finna, kan nämligen den av nuvarande krisläge betingade stegringen av levnadskostnaderna icke graderas efter de dyrortsgrupper, vilka angivas i lagen om folkpensionering. Levnadskostnadsökningen torde nämligen — i viss mån på grund av prisreglerande åtgärder från statsmakternas sida — icke stå i direkt proportion till levnadskostnadernas nivå inom de olika ortsgrupperna under tiden före krisen utan i stort sett till beloppet vara lika stor inom samtliga ifrågavarande grupper.

Med hänsyn till vad sålunda anförts borde enligt styrelsens mening tagas under övervägande, huruvida icke de ifrågasatta dyrtidstilläggen kunde bestämmas utan anknytning till graderingen av tilläggs pension enligt gällande bestämmelser i pensionslagen.»

Detta styrelsens uttalande bör av riksdagen beaktas och upptagas till allvarlig prövning.

Vidare måste beaktas att *samtliga* pensionstagare, vilka äro berättigade till erhållande av tilläggs pension — hel eller begränsad — befinna sig på en så låg inkomstnivå, att ett tillskott, som fullt täcker den inträdda och fortgående stegringen av deras levnadskostnader, är synnerligen behövt. Genom den i lagen om folkpensionering fastställda avdragsregeln ha de pensionstagare, vilka erhålla en *begränsad* tilläggs pension, redan fått den skäliga och rättmätiga regleringen nedåt fastställd. Det måste därför anses rimligt och skäligt att samtliga pensionstagare som efter tillämpning av avdragsregeln befunnits berättigade att erhålla tilläggs pension — hel eller begränsad — också beviljas en likartad kompensation för stegringen av levnadskostnaderna.

Med hänsyn till den inträdda och alltjämt fortgående prisstegringen kan den i Kungl. Maj:ts proposition föreslagna dyrtidskompensationen till pensionstagarna inom dyrortsgrupp III icke anses vara för högt tilltagen. Den föreslagna pensionsförbättringen till pensionstagare med full tilläggs pension inom nämnda ortsgrupp torde väl kunna uppskattas till omkring 90 kronor. Ett dyrtidstillägg av denna storlek bör rättvisligen ges åt *alla* pensionstagare vilka åtnjuta tilläggs pension, oavsett vilken ortsgrupp de tillhöra. Givetvis då även till dem som enligt pensionslagen åtnjuta invalidunderstöd och som befinna sig i samma ställning.

Dyrtidstilläggen å barnbidragen böra också utgå med bestämt fixerade belopp, lika för samtliga ortsgrupper. Dessa tillägg kunna då lämpligen fastställas till 70 kronor för föräldralöst barn, för övriga grupper barn till 60 kr. för första barnet inom familjen, 45 kr. för andra och tredje barnen, samt 30 kr. för varje barn över tre.

Beträffande organisationen för utbetalande av dessa fasta dyrtidstillägg bör övervägas lämpligheten och möjligheten av länsstyrelsernas och de lokala pensionsnämndernas medverkan.

Kommuner och landsting borde, för de sålunda fast fixerade tilläggen, icke betungas med någon bidragsandel.

Till pensionstagare, vilka icke äro berättigade till tilläggs pension, böra de bestämmelser, som föreslagits i propositionen, gälla. Samtliga tillägg böra utbetalas halvårsvis i enlighet med i propositionen föreslagna bestämmelser.

Med stöd av vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte besluta, *dels* vidtaga sådan ändring av bestämmelserna i Kungl. Maj:ts proposition nr 20, angående dyrtidstillägg till folkpensionerna, att till pensionstagare som åtnjuter tilläggs pension skall under år 1941 utbetalas ett dyrtidstillägg av 90 kronor, samt att å barntilläggen under samma tid skall utgå tillägg med 70 kronor för föräldralöst barn och för övriga grupper barn med 60 kronor för första barnet inom familjen, 45 kronor för andra och tredje barnen samt 30 kronor för varje barn över tre, *dels ock* vidtaga härför erforderlig höjning av de i propositionen föreslagna förslagsanslagen till bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m., ävensom till barnbidrag.

Stockholm den 20 januari 1941.

Verner Karlsson
i Grängesberg.
